

H e r e
i s
a l w a y s
s o m e -
w h e r e
e l s e

KUNSTPROJECT

‘Here is always somewhere else’

‘Here is always somewhere else’ is de titel van een documentaire over de mysterieuze kunstenaar Bas Jan Ader en was het inspirerend uitgangspunt voor deze tentoonstelling.

De tentoonstelling draait echter niet om het concept van een curator of om een specifiek thema, ze concentreert zich eerder op interessante artistieke uitingen. Centraal staat ons streven om voldoende mentale en fysieke ruimte te geven aan het vaak eigenzinnige werk van elke individuele kunstenaar.

Kunst en kunstenaars balancerend tussen twee werelden: het verlangen en de noodzaak om hier en toch elders te zijn. De kunstenaar als nomade, steeds onderweg ... op een continue zoektocht.

Door de confrontatie van de meest uiteenlopende, soms atypische of verrassende werken in een bijzondere omgeving en versterkt door de eigenzinnige opstelling ontstaat er een spanningsveld dat kan irriteren of verdieping schenken, maar dat de toeschouwer zeker niet onverschillig zal achterlaten.

DEELNEMENDE KUNSTENAARS:

Bas Jan **Ader** (NL)

Mil **Ceulemans** (BE)

Edward **Clydesdale Thomson** (GB)

Vincent **Dams** (NL)

Wouter **Feyaerts** (BE)

Tina **Gillen** (LUX)

Ermias **Kifleyesus** (ET)

Bodys Isek **Kingelez** (CG)

Suchan **Kinoshita** (NL)

Bettina **Marx** (DE)

Jacqueline **Mesmaeker** (BE)

Jewyo **Rhii** (KR)

Gert **Robijns** (BE)

Maher **al Sabbagh** (SY)

Oscar **Santillan** (EC)

Hisachika **Takahashi** (JP)

Roy **Villevoey** (NL)

Henk **Visch** (NL)

Marie **Zolamian** (LB)

Rosemarie **Trockel** (DE)

KLAS VAN ROSEMARIE TROCKEL:

Marlin **de Haan**

Carolin **Eidner**

Andreas **Gloel**

Nora **Hansen**

Friederike **Haug**

Melike **Kara**

Damaris **Kerkhoff**

Doreen **Kiesling**

Jieun **Lim**

Neal **McKee**

Elisabetta **Minischetti**

Nina **Nick**

Filiz **Özcelik**

Christian **TheiB**

Lukas **Goersmeyer**

Sophie **Samsonadze**

Wei **Shao**

Izumi **Shindo**

BAS JAN ADER

[1942 WINSCHOTEN, NL – SPOORLOOS GERAAKT
OP ZEE IN 1975]

In 1975 vertrok de Nederlands/Amerikaanse conceptuele kunstenaar Bas Jan Ader in een kleine zeilboot vanuit Amerika in een poging om solo de Atlantische Oceaan over te steken naar Europa. Hij deed dit in het kader van het drieliuk 'In Search of the Miraculous' – de zeiltocht moest hiervan het tweede deel worden. Bas Jan Ader zou echter nooit in Europa aankomen – zijn boot werd negen maanden na zijn vertrek leeg teruggevonden voor de kunst van Ierland en van Bas Jan Ader zelf werd nooit meer een spoor teruggevonden. Het oeuvre wat de kunstenaar naliet is niet groot: het omvat een aantal foto's en films, verschillende performances en wat teksten.

In veel van zijn werken gebruikte Bas Jan Ader de zwaarte kracht als medium: hij zat met een stoel op de nok van een dak, hing aan de tak van een boom of reed met een fiets de grachten van Amsterdam in. In feite lag de verzuchting om de krachten van de natuur te trotseren evenzo aan de basis van zijn laatste project – telkens opnieuw probeerde hij een moment aan het leven van alledag te ontkomen, het te ontstijgen. Hans den Hartog Jager omschrijft het in zijn boek 'Het sublieme' als volgt:

Doordat deze kunstenaars de grenzen van de kunst en de vorm bijna letterlijk opzoeken,

nemen ze je mee naar plekken waar je zelden komt en waar de geestelijke bevrijding relatief eenvoudig te vinden is en waar ook het sublieme weer opdoemt. Die bevrijding, die zoektocht naar de manier waarop je je als kunstenaar van alles losmaakt komt heel mooi tot uiting in het kleine indringende oeuvre van de Nederlandse kunstenaar Bas Jan Ader.

MIL CEULEMANS

(1977, KAPELLEN, BE – WOONT EN WERKT IN
BORGERHOUT, BE EN DEN HAAG, NL)

De schilderijen van Mil Ceulemans zijn niet opgebouwd rond ideeën, maar zijn louter reflecties op het schilderen zelf, verkenningen binnen de schilderkunst. In een tekst over het werk van de kunstenaar, verwoordde Thibaut Verhoeven het ooit zo: *'In een spontane drang tot classificatie zouden de schilderijen van Mil Ceulemans*

gemakshalve kunnen bekeken worden als aanleunend bij het hoofdkenmerk de fundamentele schilderkunst. [...] Elementaire beginselen van de schilderkunst zoals lijn, kleur, textuur, compositie, medium en ondergrond worden op hun onderlinge werking onderzocht, en dit op een bijna wetenschappelijk-technische manier. Daar waar de fundamentele schilderkunst deze principes voornamelijk wetenschappelijk onderzoekt, worden ze door Ceulemans echter hoofdzakelijk emotioneel bevestigd. Een schilderij van Mil Ceulemans lijkt quasi oneindig te laveren tussen perfecte chaos en chaotische perfectie, waarbij tegelijkertijd verschillende

schilderkunstige problemen worden opgezocht en onderzocht maar nooit helemaal opgelost.' In verschillende schilderijen van Ceulemans suggereren lijnenspel en kleurvlakken ruimtelijke omgevingen, zoals huizen of tussenruimtes en in de meeste werken gebruikt hij felle, vaak botsende kleuren. Een ander kenmerk is, dat hij imperfecties inbouwt, die suggereren dat hij de werken uit meerdere lagen opgebouwd heeft. Het maakt dat zijn schilderijen onregelend werken en dat ze best in combinaties van meerdere bijeen beschouwd worden om er enigszins vat op te krijgen.

EDWARD CLYDESDALE THOMSON

(1982, DUNDEE, GB – WOONT EN WERKT IN
ROTTERDAM, NL)

In het recente werk van Edward Clydesdale Thomson staat het landschap centraal en de relatie tussen cultuur en het landschap: hoe verhoudt een landschapsbeeld zich tot de echte natuur en in hoeverre is het een culturele constructie? Clydesdale Thomas wil met zijn werk aanzetten tot een heroverweging van hoe we de werkelijkheid ervaren en zo onze blik op de wereld rondom ons aanscherpen.

De kunstenaar bracht verschillende periodes door in Tromsø, Noorwegen, waar hij gefascineerd raakte door een ervaring in de waardering van de lokale identiteit. De daaruit voortvloeiende werken overstijgen specifieke lokale politiek, en onderzoeken het verlangen achter de relatie van culturen met het landschap.

Clydesdale Thomson selecteerde onder andere zo'n 1000 foto's uit het archief van het Centrum voor Poolonderzoek. Een deel daarvan liet hij 'vertalen' naar audio, door een tolk die normaal gezien cinemabeelden omzet naar tekst voor blinden. Zo kwamen abstracte teksten tot stand die tegelijk over heel specifieke plekken gingen en toch heel algemeen waren.

VINCENT DAMS

(1983, EINDHOVEN – WOONT EN WERKT IN EINDHOVEN, NL)

Vincent Dams laat zich als kunstenaar leiden door de dwalingen van zijn geest en zijn kunst is bij gevolg zeer divers. Niet alleen bedient hij zich van veel verschillende media om zich te uiten – hij maakt schilderijen, tekeningen, objecten, installaties, foto's, teksten en collages. Ook de verschijningsvorm van zijn werk kan telkens anders zijn – Dams bedenkt concepten waarin fictieve collega-kunstenaars creëren. Het lijkt dan ook alsof niet één maar tig verschillende kunstenaars de hand in zijn werk hadden. In een interview zei Dams hierover: *"Op de academie probeerde ik al om niet in één vaste beeldtaal te werken. Ik wil mezelf verbazen door wat ik maak, en niet een soort*

herhalingsoefening doen. Ik ontdekte dat ik een enorme vrijheid voor mezelf kon creëren door fictieve kunstenaars te bedenken. Zij kunnen werk maken wat ik uit mezelf nooit zou kunnen verzinnen."*

De beelden van Vincent Dams bezitten veelal een surreëel, poëtisch of absurd karakter met vaak verwijzingen naar inspiratiebronnen uit de literatuur, de kunstgeschiedenis en het dagelijkse leven van de kunstenaar zelf. De typische

humor in zijn werk is in de meeste gevallen de buitenste laag voor een meer melancholische ondertoon die welhaast ten grondslag lijkt te liggen in zijn werk als beeldend kunstenaar. Ook zijn er de wat grotere projecten waarin Dams denkbeeldige figuren ten tonele brengt in installaties waarbij hij alle facetten van zijn werk combineert in wat hij graag 3-dimensionale romans of ruimtelijke biografieën noemt.

*Interview met Vincent Dams in Hallo 040, 17 september 2012

WOUTER FEYAERTS

(1980, BRASSCHAAT, BE – WOONT EN WERKT IN ANTWERPEN, BE)

Wouter Feyaerts maakt sculpturen met behulp van assemblagetechnieken en gebruikt daarvoor vooral alledaagse gevonden materialen zoals bijvoorbeeld karton, die hij met tape bijeenplakt en met een laag melkwitte, transparante boekbinderslijm bedekt. Feyaerts werk is krachtig, dromerig, komisch en een beetje droevig en zijn figuratieve, vaak antropomorfe sculpturen verwijzen naar de modernistische beeldhouwkunst van midden 20ste eeuw maar refereren ook aan cartoonse figuren.

Met 'Plakkaten' voor de Kunst Nu-ruimte van S.M.A.K. (december 2011-januari 2012) lijkt Feyaerts opeens te breken met de 3D-sculpturen die hij tot die tijd maakte. Het betreft een reeks van 452 originele plakkaten – waarvan er in 'Here is always somewhere else' 140 te zien zullen zijn – die bijna als een tegelwerk in een raster samengebracht zijn. Maar ook de vrolijk gekleurde plakkaten zijn opgebouwd uit kilometers tape en de assemblage ervan kan als één reusachtige sculptuur beschouwd worden. Feyaerts zei over de plakkaten: *"Het gebruik van de plakkaten dateert uit de 15de eeuw ... De machthebbers gebruikten ze om bepaalde wetten bekend te maken, de oppositie net om tegen die wetten in te gaan ... Een plakkaat is eerder een aankondiging. Het is dus geen activisme pur sang, maar een mildere vorm ervan"*.

Wouter Feyaerts maakt voor 'Here is always somewhere else' tevens een nieuw werk, dat bestaat uit een reeks van 10 kapstokken waarin – opnieuw in behangerslijm gecoate – jassen hangen.

TINA GILLEN

(1972, LUXEMBOURG, LU – WOONT EN WERKT IN BRUSSEL, BE)

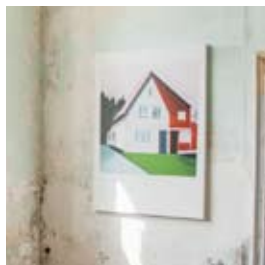
Tina Gillen maakt figuratieve schilderijen, die niettemin neigen naar abstractie. Uit bestaande beelden zoals ansichtkaarten, filmstills en vooral eigen foto's isoleert ze elementen die ze vervolgens overbrengt op doek. Die elementen betreffen de leefomgeving van de mens en de manier waarop hij die vormgeeft. Ze zei hier-

over in een interview met Eva Wittockx: *"De meeste van de situaties die me interesseren zijn verbonden met het brede gegeven van de mens in zijn omgeving. Het menselijke gevecht om ruimte, de nood om door constructies of ingrepen territorium vast te leggen - inclusief de hieruit voortkomende spanningen tussen natuur en urbanisme. Architectuur, menselijke constructies en ook grootsteden boeien me als plekken waar de kracht en impact van menselijke ingrepen in extreme vorm te zien is. Toch zijn het niet altijd grootse of exotische onderwerpen die me aanspreken, het kan evengoed een klimrek, hut, vuurwerk of bergzicht zijn."**

Gillen werkt de ene keer details zeer nauwkeurig uit, terwijl ze op andere plekken in haar doeken heel ruw te werk durft te gaan. Evenmin is ze geïnteresseerd om perspectief van architectuur en ruimte juist af te beelden en laat ze bewust elementen uit haar uitsneden weg. Gillen creëert spanning door wat in werkelijkheid driedimensionale vormen zijn te abstraheren naar het platte vlak van haar doeken en weet zo een bevreemdende wereld op te roepen.

* Eva Wittockx in gesprek met Tina Gillen.

ERMIAS KIFLEYESUS

(1980, BRASSCHAAT, BE – WOONT EN WERKT IN ANTWERPEN, BE)

De sinds 1999 in België wonende Ermias Kifleyesus kreeg in Ethiopië een klassieke vorming als schilder maar maakt behalve schilderijen ook installaties en (videoregistraties van) performances. Het bekendst is hij van werk dat hij niet alleen maakt, maar in samenwerking met anderen buiten de beslotenheid van zijn atelier. In telefoonwinkels laat hij materiaal achter dat vervolgens door bellende mensen gevuld wordt met woorden en flarden van zinnen, tekeningen, krabbels – doodles. Eerst liet hij als drager notitieblokjes achter, ondertussen zijn dat ook gevouwen posters, stickers die hij opplakt en later weer wegneemt, geplooid lappen, tafelkleden en ander textiel dat hij vooraf bewerkt met – veelal architecturale – motieven.

De telefoonwinkels gaan voor Kifleyesus over migratie en moeilijke sociale omstandigheden, maar staan ook communicatie en openheid, het zijn plekken waar ideeën opborrelen en waar verschillende culturele realiteiten bijeen komen – het werk dat hier ontstaat draagt al deze facetten in zich. Maar vooral is het Kifleyesus' bedoeling om kunst te maken die de interactieve energie van de stad in zich draagt. *"Ik wil kunst met de samenleving verbinden. Ik wil onderzoeken hoe ik de sociale realiteit in de kunst kan integreren en andersom hoe kunst in het collectief bewustzijn en in het dagelijks leven kan binnendringen."* Daarnaast stelt het werk vragen naar het auteurschap van kunst en

naar wanneer een kunstwerk juist af is.

Dat auteurschap komt opnieuw om de hoek piepen in 'Echoes'. Vanuit Ethiopië naar België gekomen, verbaasde Kifleyesus zich erover hoe schilderijen soms als rommel op straat konden liggen: *"In Addis Ababa heb ik nooit een olieverfschilderij gevonden."* Dus begon de kunstenaar de schilderijen te verzamelen en maakt hij er sinds 2010 nieuw werk mee. "Het proces van het overbrengen van de verf en het 'loslaten' legt elementen bloot die voordien niet zichtbaar waren. Als de olieverf is overgebracht ligt het oude canvas bloot, bijna van alle verf ontdaan en maak ik er bergen mee en rotsformaties."

BODYS ISEK KINGELEZ

(1948, KIMBEMBELE IHUNGA, CD – WOONT EN WERKT IN KINSHASA, CD)

Boyd's Isek Kingelez transformeert de Afrikaanse metropolis tot een urbane utopie. In de jaren 70 verhuisde hij vanuit een klein dorp naar de Congolese hoofdstad Kinshasa, waar hij als leeraar zijn brood verdiende. De ontwikkeling van Kinshasa liep in deze tijd uit de hand en loste

zich op in chaos en anarchie. Kingelez was zich hiervan absoluut bewust en wijdde zich aan het kritisch bevragen van de menselijke conditie – esthetisch, politiek en poëtisch. Vanaf 1977 begon hij te experimenteren met fantasierijke structuren en in 1979 realiseerde hij een maquette waarmee hij de aandacht trok van de directeur van het museum van Kinsjasa.

Sindsdien creëerde hij van gevonden materialen zoals papier, karton en plastic honderden maquettes die het heden, de toekomst en de hoop op een Afrikaanse vernieuwing in zich dragen.

Zelf noemt hij zijn werk 'architecture maquette'. Eerst maakte hij modellen van individuele architecturale structuren; maar in 1992 begon hij met het samenstellen van volledige steden. Zijn eerste model van zo'n stad was 'Kimbembele-Ihunga', vernoemd naar het dorp waar hij opgroeide. Hele lanen, parken, waterwegen, stadions, en monumenten maken deel uit van Kingelez' nauwkeurige visie. Samen vormen deze elementen alle functies van een ideale metropolis waarvan deze unieke kunstenaar graag had gezien dat deze gebouwd worden.

SUCHAN KINOSHITA

(1960, TOKYO, JP – WOONT EN WERKT IN MAASTRICHT, NL)

Opgegroeid in Japan, emigreerde Suchan Kinoshita op haar twintigste naar Keulen om er een muziekopleiding te volgen in het instituut waar de hedendaagse componist Maurizio Kagel doceert. Later werkte ze voor een theatergezelschap waar de leden afwisselend de rol

van acteur, decorbouwer en regisseur op zich namen. Haar werk bevindt zich dan ook nog altijd op het grensgebied tussen beeldende kunst, theater en muziek en de rol van de performer en het publiek gaan er in elkaar over – wat je doet nadenken over je eigen positie.

Kinoshita maakt video's, doet performances, maar is vooral bekend van haar installaties en kleinere sculpturale werken waarvoor ze allerlei materialen gebruikt zoals bouwmaterialen, maar ook decoratieve objecten. Haar 'Isofolies' – vernoemd naar het zwarte plastic waarmee

ze omwikkeld zijn – zijn een soort zwarte asteroïden, die uitgestrooid zijn over de grond. Ze hebben verschillende, organische vormen en zijn gemaakt uit restmateriaal dat ze vond op de plek waar ze gecreëerd werden. We zien, maar tegelijk zien we niet, want het is onduidelijk wat juist onder de zwarte plastic zit en waar de vormen die we zien naar verwijzen.

BETTINA MARX

[1981, BONN, DE – WOONT EN WERKT IN DÜSSELDORF, DE]

Bettina Marx schildert: niet alleen op canvas, maar ook op de muur en op lappen zijde. Haar doeken integreert ze in ruimtevullende installaties; hierbij baseert ze zich op de werkelijkheid, maar ze toont die nooit zoals wij die zien. Magdalena Kröner schreef over een bezoek aan

het atelier van Marx:

Op de grond is alles roze, turkoois en blauw en vol van glitter, en als je de ogen een beetje dichtknijpt, lijkt het alsof je met de voeten in de zee staat, maar je staat in het atelier van Bettina Marx. Een stapel bontgekleurd cadeaupapier ligt in de hoek, bedrukt met kleine bloemetjes en ranken. In een zelfgebouwde, houten kooi zitten twee knaagdieren, op de tafel staat een karaf met water en een schaal met druiven, een beetje zoals in een meisjeskamer. Haar nieuwe schilderijen leunen tegen de wand. Ze vraagt of ik er een paar wil zien. Dan draait

ze één voor één de doeken en vult de ruimte zich: lijnen, slierten en punten springen van de doeken de ruimte in en weer terug. Rood vloeit over zwart en paars over groen. Zilveren kristallen uit ijs vreten zich door blauwe krullen. Een geel gordijn waait voor het raam en belemmert het zicht, een vogel piept ervan tussen. Uit bontgekleurde stenen groeit een paarse papierbloem met lange, dunne vingers. Planten woekeren en schieten uit zoals in het oerwoud, het behang verkleurt, hier en daar groeit alleen nog maar mos. Hoe kan dit eigenlijk allemaal op één doek?

JACQUELINE MESMAEKER

[1929, UKKEL – WOONT EN WERKT IN BRUSSEL, BE]

Hoewel Jacqueline Mesmaeker, die haar carrière begon binnen de architectuur en als styliste, al sinds 1975 beeldend werk maakt, is haar oeuvre weinig gekend. De kunstenaar werkt buiten de schijnwerpers, omdat zij werk moet maken, niet om daarmee publiek bekend te worden. Mesmaeker ontleent scènes uit het leven, de geschiedenis en de kunst, om er een situatie mee te vertellen, een ontmoeting mee te evoceren of een reis. Heel zorgvuldig kiest ze foto's, postkaarten, films, dia's, fotokopieën, stukken tekst, objecten, materialen ... die ze doorheen de jaren verzamelt, om die samen te tonen.

'Le Salon des Placards' maakte Mesmaeker oorspronkelijk als een installatie voor het festival van de dans in Uzès (Frankrijk) in 2002. Daar vulde zij muurkasten van een hotel met foto's,

objecten, stukken papier, illustraties uit haar archief. In de videoregistratie hiervan, 'J'ai vu que tu n'as pas vu', doet ze associaties tussen de beelden ontstaan door van het ene naar het andere te glijden. "Ik zie mijn werk," zei Mesmaeker ooit, "als een aandacht die gevestigd

wordt op dagdagelijkse dingen of op literatuur, als het leggen van de nadruk op dingen die vergeten zouden kunnen worden en als dank voor het feit dat het ons gegeven is om te zien en dingen op te merken."

JEWYO RHII

[1971, SEOUL – WOONT EN WERKT IN SEOUL, KR
EN NEW YORK, VS]

Jewyo Rhii maakt tekeningen, installaties, sculpturen en video's die gevoelens van fragiliteit en emotionaliteit oproepen. Het werk van de Zuid-Koreaanse kunstenares draait dan ook rond pijnlijke gevoelens zoals angst en onzekerheid, mede ingegeven door het nomadenleven dat Rhii lang leidde. Ze reisde verschillende jaren op en neer tussen Azië, Europa en de Verenigde Staten, zonder een vaste woonplaats te hebben, voordat ze zich ongeveer drie jaar geleden eindelijk settelde in Seoul. Haar werken zijn vaak samengesteld uit materialen en voorwerpen gevonden in haar directe omgeving – van planten tot plastic doeken of brokken piepschuim.

De fragiliteit van de binnenwereld staat in de werken van Rhii vaak tegenover de harde realiteit van een gevaarlijke of vijandige buitenwereld. In haar woning in Seoul lijdde de kunstenares vaak aan slapeloosheid – de angst voor nachtelijk schreeuwen en overvallen voor haar raam belastten haar zeer – en had ze last van de hitte en van lawaai dat al 's ochtends vroeg om zeven uur vanaf de reusachtige wekelijkse markt voor haar huisdeur haar slaapkamer binnendrong. Ze verwerkte haar gevoelens in installaties voorzien van tralies, prikkeldraad en cactussen, die ze tot een humoristisch maar niettemin effectieve verdedigingsmuur samen-

voegde maar ook in modellen van typmachines waarmee de kunstenares verhalen aan de muren van haar woning schreef. *“De lichamelijke ervaring van kunst ligt mij na aan het hart”*, aldus Rhii.

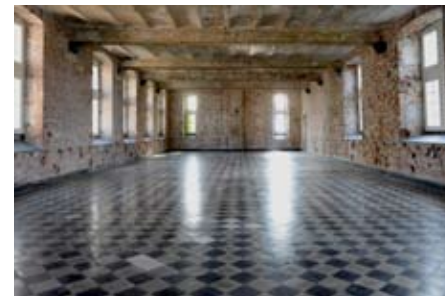
GERT ROBIJNS

[1972, SINT-TRUIDEN, BE – WOONT EN WERKT IN
CHARLEROI, BE]

De composities die Gert Robijns maakt, komen voort uit de observatie van alledaagse situaties of gewoontes. De kunstenaar speelt in zijn werk regelmatig met tegenstellingen zoals logisch-onlogisch, interessant-oninteressant, ordening-verstoring, beweging-stilstand, boven-onder of positief-negatief. Hij zet daarbij geen spectaculaire objecten in, maar gebruikt doodgewone voorwerpen zoals stoelen, schappen, melkdozen, sinaasappelen ... Hij presenteert ze bijvoorbeeld in reeksen – vaak volledig kleurloos (wit of grijs) gemaakt – of creëert er situaties mee die ons doen nadenken over vorm, gewicht, evenwicht, hoogte ... Zijn inzet is daarbij om je als toeschouwer opnieuw met verwondering te laten kijken naar het meest vertrouwde.

Voor 'Here is always somewhere else' maakte Robijns in situ het werk 'The Falls'. Hij koos speciaal de bakstenen ruimte van het kasteel, liet deze schoonmaken en liet ook een laag verf van het plafond afschuren. Uit de op de grond gevallen verfresten creëerde hij vervolgens een werk. Zelf zegt hij hierover: *“Ik ben gaan kijken wat er aanwezig was in het gebouw en zag onmiddellijk de link naar de afgevalen bladeren, afgelopen herfst in mijn studio, die aan heliumballonnen hingen en na twee dagen op de grond vielen. Het aspect van zwaartekracht en*

vallen speelt een centrale rol en de titel verwijst naar het gegeven dat fragmenten van het gebouw loslaten en bruikbaar worden om nieuwe betekenissen van hechting te generen.”

MAHER AL SABBAGH

(DAMASKUS, SY, WOONT EN WERKT IN ROTTERDAM EN MAASTRICHT, NL)

Historicus en filmmaker (en kok!) Maher Al Sabbagh werd geboren in Syrië, een land waar in 2011 de revolutie op gang kwam en waar het geweld sindsdien al duizenden slachtoffers maakte en miljoenen Syriërs op de vlucht jaagde. In 'Here is always somewhere else'

toont Al Sabbagh 'The perfume route', een met een simpele homevideo gemaakte documentaire over de reis van de Italiaanse parfummaker Alessandro 'de neus' Gualtieri in Arabië, op zoek naar nieuwe geuren. Wat zijn de Arabieren voor mensen? En welke geuren gebruiken ze?

Tijdens de tweede grote halte in Sa' ana, hoofdstad van Yemen, het Manhattan van de woestijn, waar ze een traditionele parfummaker ontmoeten in zijn twee meter bij drie meter klein winkeltje, werd al snel duidelijk dat parfums in de Arabische cultuur een totaal andere op-

zet hebben als in het Westen. Parfums in het Westen, industrieel voor de massa geproduceerd – worden gebruikt als dekmantel tegen zweetlucht of om te verleiden. In de Arabische cultuur bestaan parfums al 4000 jaar en werden ze op het individu afgestemd, om te helen, te kalmeren, ook om te verleiden, maar dan afgestemd op individuele seksuele voorkeuren. Je werd bevroegd en beroken van top tot teen, dan pas werd speciaal voor jouw huid, jouw geschiedenis een individuele parfum aangemaakt. Ruiken is er zo ontwikkeld als onze oren voor muziekcomposities en ogen voor beeldende kunst. Voor deze neuzen is parfum een compositie uit natuurlijke geuren met begin en einde, verschillende tonen en lagen, iets wat je voelt en raakt.

OSCAR SANTILLAN

(1980, MILAGRO, EC – WOONT EN WERKT BEHALVE IN ECUADOR OP VERSCHILLENDE PLEKKEN)

Oscar Santillan maakt werk dat balanceert tussen het mogelijke en het onmogelijke, tussen realiteit en fictie. Het repertoire aan strategieën dat de kunstenaar daarvoor aanwendt is groot en breidt nog altijd uit: de transmutatie van materialen, het registreren van onorthodoxe acties of het toepassen van effectief gezichtsbedrog, zonder dat daar postproductie aan te pas komt. Om tot een reële, fysieke actie te komen past Santillan deze strategieën op verschijnselen die direct waarneembaar zijn.

Omdat voor de heel verschillende acties ook heel verschillende vaardigheden nodig zijn, is dialoog met andere een belangrijk aspect binnen het werk van Santillan. De vonk die een werk in gang zet komt altijd voort uit speculaties en de eenvoudige nieuwsgierigheid die vervat zit in de vraag "Wat als ...?" aan hemzelf en anderen. Santillan beschouwt zijn werk dan ook als een rechtvaardiging van nieuwsgierigheid. *"Ik hoop het epische te vinden in kleine dingen, in wat voor de hand liggend is, maar nauwelijks opvalt, in een blad dat valt, het knippen van de ogen of in een toevallige ontmoeting."*

HISACHIKA TAKAHASHI

(1940, JP)

Over de Japanse schilder Hisachika Takahashi is weinig bekend. De kunstenaar had in 1967 een solotentoonstelling in de legendarische Wide White Space in Antwerpen – de galerie van Anny De Decker en Bernd Lohaus in Antwerpen. Ongeveer gelijktijdig werd hij assistent van Lucio Fontana – met hem maakte hij zelfs een gezamenlijk schilderij – om nadien onge-

veer 40 jaar lang Robert Rauschenberg te assisteren in New York. Op de schilderijen die de Wide White Space van Takahashi toonde, stonden bloempatronen in frisse, bijna lichtgevende kleuren – de moeder van Takahashi was bedreven in ikebana, Japanse bloemsierkunst.

In mei 2013 werd de betreffende tentoonstelling van Takahashi integraal getoond in Wiels (Brussel) op initiatief van een andere, jonge Japanse kunstenaar, Yuki Okumura. Die wijdde zijn residentie in Wiels aan de kunstenaar – met wie hij zich verwant voelt omwille van een overlappende artistieke inzet om de autoriteit en rol van de kunstenaar te herdefiniëren door samenwerkingen of door als bemiddelaar of katalysator te fungeren.

ROY VILLEVOYE

(1960, MAASTRICHT, NL – WOONT EN WERKT IN AMSTERDAM)

Roy Villevoye maakt beelden, installaties, foto's, videowerken en schilderijen. Aan het begin van de jaren negentig – in 1992 om precies te zijn – voelde de kunstenaar de urgentie om een heel groot risico te nemen en wilde hij op een radicale manier afstand nemen van alles wat veiligheid betekende en met zijn eigen cultuur en geschiedenis te maken had. Tot die tijd had

hij geschilderd, maar toen besloot hij af te reizen naar de cultuur die het verst afstaat van de onze, zowel letterlijk als figuurlijk: de Asmat in Papoea Nieuw Guinea. Hij vertrok zonder duidelijk plan of doel, maar merkte al snel dat precies die tegenstelling heel productief was – de botsing tussen culturen, maar ook die tussen cultuur en natuur, leverde hem een overvloed aan verrassende nieuwe ideeën en inzichten op. Sinds 1992 keert Villevoye regelmatig terug naar de Asmat – zij vormen sindsdien de kern van zijn werk. De tegenstellingen, de veranderingen van betekenis door uitwisseling en ruil die zijn bezoeken met zich meebrengen, zijn dingen die hij onderzoekt. Echtheid is daarbij

voor de kunstenaar een belangrijk aspect. Wie Villevoys werk ziet, beseft dat hij als een soort Friedrich-monnik de zee is overgestoken, weg van de wereld die hij kende om daar geen chaos aan te treffen maar een nieuwe orde die verrassende beelden opleverde. Zo is 'The Video Message' (2009) een videoboodschap waarin zijn Asmat-vriend Omomá – die figureerde voor Villevoys sculptuur 'Madonna (After Omomá and Céline)' (2008) – vertelt hoe hij in de nacht bezocht werd door de geest van een voorvader over het feit dat hij zijn ziel door Villevoy mee zou hebben laten nemen. Omomá – die na de droom een week ziek was – vertelt dat hij alleen gered kan worden als hij meer geld krijgt.

HENK VISCH

[1950, EINDHOVEN – WOONT EN WERKT IN EINDHOVEN, NL]

Voor 'Here is always somewhere else' realiseert Visch een opstelling waarvan hij al jaren droomt: hij zet een reeks van verschillende van zijn sculpturen op één lange, rechte lijn achter elkaar. Henk Visch: *"Toen ik de grote zaal onder het dak zag was ik onmiddellijk gegrepen door de lange lijn die ontstaat vanuit de projectie van de daknok op de vloer en het leek mogelijk een reeds 25 jaar gekoesterde wens, om een weg van beelden, een optocht, zoals in Magrittes schilderij 'La Jeunesse illustré' (1937) te realiseren in deze vreselijke, uitgekledde, gestripte ruimte waar niemand meer iets te zoeken heeft."*

De ruimte heeft niets meer te zeggen. Het slagveld is verlaten. De vervreemding is compleet. Het begin van iets, is niet meer te vinden. Ook het einde niet. De doden zijn weg. Een leeggeroofde ruimte waar geen woord tot betekenis komt. Irriterend. Een 'troubled, traumatized white cube' waar herinneringen worden opgeroepen, maar onmiddellijk weer ontkend worden. Dus ideaal voor mijn beelden die sowieso – de een meer dan de ander – ongevoelig zijn voor de ruimte en de omgeving waarin ze zich bevinden.

Ik heb ze hier dicht bij elkaar gezet, omdat het dingen zijn die bij elkáár horen, zoals pubers bij een popconcert in de rij staan voor een ticket. Lotgenoten, familie, aangespoeld, gelukkig."

MARIE ZOLAMIAN

[1975, BEIRUT, LB – WOONT EN WERKT IN LUIK, BE]

Marie Zolamian is in Beiroet geboren en heeft Armeense roots – sinds 1990 leeft ze in België. In haar werk vermengt ze verleden en heden, het Oosten en het Westen met een zeer grote gevoeligheid. Dat doet ze in reeksen van schilderijen, tekeningen, foto's en in situ installaties die samen collectieve portretten vormen. In een statement zegt ze zelf over haar werk: *"Mijn*

werk bestaat uit een opeenvolging van episodes die allemaal samen een experimentele documentaire vormen van een fictieve etnologie. In de reeks observeer ik enerzijds fragmenten van de westerse manier van leven en anderzijds de herinneringen van de oosterse geschiedenis. Deze site specifieke projecten, die voortdurend verwikkeld zijn in een regime van ontwrichting, steunen op situaties waarin het misloopt en stellen het domein in vraag van behoren tot een territorium, tot een gemeenschap en van de sociale en ruimtelijke belemmeringen die ons denkkader bepalen. (...) Wat me interesseert is de lijn tussen twee punten, de overgangsruim-

te, de hangende periode vóór de metamorfose, waarin een ongemakkelijke relatie tot stand komt tussen identiteit en waarheid, tussen ruimte en culturele nabijheid."

ROSEMARIE TROCKEL IN INTERACTIE MET HAAR KLAS

(ACADEMIE DÜSSELDORF, DE)

MARLIN DE HAAN
CAROLIN EIDNER
ANDREAS GLOEL
NORA HANSEN
FRIEDRIKE HAUG
MELIKE KARA
DAMARIS KERKHOFF
DOREEN KIESLING
JIEUN LIM
NEAL MCKEE
ELISABETTA MINISCHETTI
NINA NICK
FILIZ ÜZCELİK
CHRISTIAN THEISS
LUKAS GOERSMEYER
SOPHIE SAMSONADZE
WEI SHAO
IZUMI SHINDO

Behalve dat Rosemarie een individuele, conceptuele kunstenares is, is zij ook professor aan de kunstacademie in Düsseldorf. Het is met haar studenten dat zij in 'Here is always somewhere else' aanwezig is.

Hoewel elke student van de klas van Trockel zijn eigen individuele positie heeft en kunstpraktijk kent, is binnen de groep ook een bepaalde atmosfeer voelbaar die een speciale houding suggereert.

Voor hun gezamenlijke tentoonstelling aan de Academie, besloot de klas de tentoonstellingsruimte zwart te schilderen, met op de vloer een wit grit. Hierdoor ontstonden identieke ruimtelijke volumes, waar iedereen zijn werk kon tonen. Deze zwarte leegte, vulde zich geleidelijk met kunstwerken, die allemaal de ruimte kregen om hun individuele visuele kracht te tonen. Het moment waarop er een duidelijke beslissing genomen werd over de setting van de ruimte, en er niet gekozen werd voor een curatorische hiërarchische invulling, was bepalend. Zo kwam men tot een gezamenlijke, creatieve invulling van het werk van de klas in de ruimte – een ode aan de stilte.

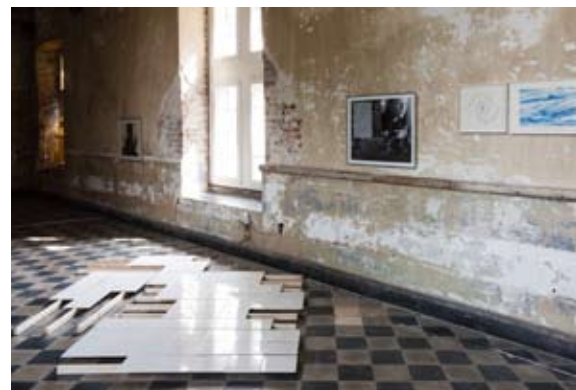
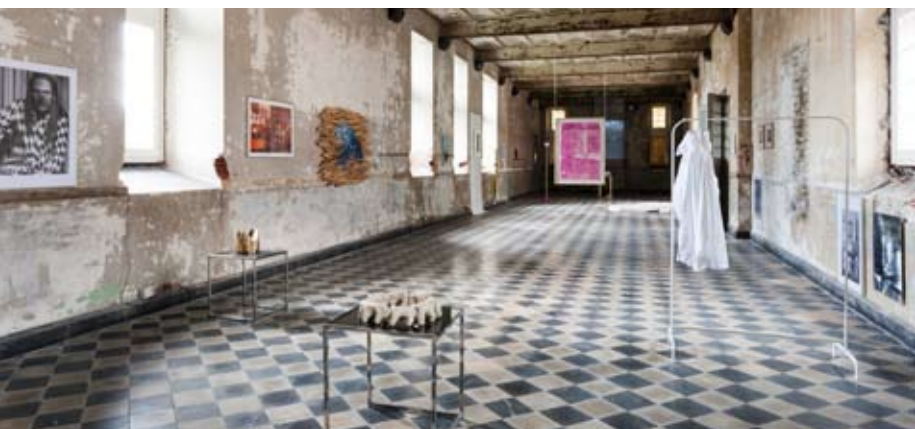

Dit proces kreeg een nieuwe invulling in hun laatste gezamenlijke presentatie 'Here is always somewhere else'. Een interactie tussen de achttien werken van Rosemarie Trockel en het werk van de achttien afgestuurd van haar klas.

Een gelijktijdige spanning, een uniek samenspel is voelbaar in de ruimte. De werken ontsluiten zich langzaam, als kijker begin je verbanden te leggen. Die combinatie/confrontatie komt tot leven in de totale ruimtelijke opstelling.

MET DANK AAN:

Vzw kasteel Oud-Rekem, alle deelnemende kunstenaars, bouw-orde Lanaken, Bonnefant-enmuseum, Het Domein Sittard, Z33, Flacc, Audio-Visuele Studio Provincie Limburg, Liliane Lemmens, Erik Croux, Aischa Berg, Fabian Drieskens, David Maesen, Ger Ramaekers, Marie-Claire Lahaye, Edwin Delvoie, Henk Visch, Ferdinand van Dieten, Jerome Jacobs, Nadja Vilenne, Jean-Michel Botquin, Dirk Vanhecke, Bert De Leenheer, Jo Bollen, Yuki Okumura, Anne-marie Poels, Esther Lekan-ne.

Curatoren: **Annemie Van Laethem & Aischa Berg**

Openingsuren: zaterdag - zondag **11u00 - 18u00**

Rondleiding op afspraak: +32 (0)496 764 808

vanlaethem@telenet.be

www.forumtri.be

In samenwerking met:

